

OBRAZOVANJE I STRUKOVNO OSPOSOBLJAVANJE

U skladu s načelom supsidijarnosti svaka država članica Europske unije sama donosi odluke o politici obrazovanja i osposobljavanja. EU im u tome pruža podršku. No sve se države članice suočavaju s nekim zajedničkim izazovima, poput starenja stanovništva, nedostatka vještina radne snage, globalne konkurencije i predškolskog obrazovanja, zbog čega države članice moraju pronaći zajedničke odgovore, surađivati i učiti jedna od druge^[1].

PRAVNA OSNOVA

Dok je strukovno osposobljavanje prepoznato kao područje djelovanja Zajednice u Ugovoru iz Rima 1957. godine, obrazovanje je službeno priznato kao područje u nadležnosti EU-a tek Ugovorom iz Maastrichta 1992. godine. U Ugovoru se navodi da „Zajednica doprinosi razvoju kvalitetnog obrazovanja poticanjem suradnje među državama članicama te, ako je to potrebno, podupiranjem i dopunjavanjem njihovih aktivnosti, pri čemu u potpunosti poštuje odgovornost država članica za nastavni sadržaj i ustroj obrazovnih sustava te njihovu kulturnu i jezičnu raznolikost”.

Ugovorom iz Lisabona nisu izmijenjene odredbe o ulozi EU-a u području obrazovanja i osposobljavanja (Glava XII., članci 165. i 166.). Osim toga, Ugovor sadrži odredbu koja se može opisati kao horizontalna „socijalna klauzula”. U članku 9. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) navodi se: „Pri utvrđivanju i provedbi svojih politika i aktivnosti, Unija uzima u obzir zahtjeve povezane s promicanjem... te visokom razinom obrazovanja [i] osposobljavanja.”

Povrh toga u Povelji Europske unije o temeljnim pravima, koja ima jednaku pravnu snagu kao i Ugovori (članak 6. Ugovora o Europskoj uniji), navodi se da „svatko ima pravo na obrazovanje i na pristup strukovnom i trajnom usavršavanju” (članak 14.) kao i da „svatko ima pravo na rad i na obavljanje slobodno izabranog ili prihvaćenog zanimanja” (članak 15.).

CILJEVI

U svojim politikama i aktivnostima Unija mora uzeti u obzir zahtjeve povezane s promicanjem visoke razine obrazovanja i osposobljavanja. Stoga je Vijeće 2009. utvrdilo dugoročne strateške ciljeve EU-a u području obrazovanja i osposobljavanja: (1) ostvarivanje koncepta cjeloživotnog učenja i mobilnosti; (2) poboljšanje kvalitete i učinkovitosti obrazovanja i osposobljavanja; (3) promicanje jednakosti, socijalne

[1]Za pojedinosti vidi informativni članak [3.6.4.](#) o visokom obrazovanju.

kohezije i aktivnog građanstva; (4) jačanje kreativnosti i inovacija, uključujući poduzetništvo, na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja.

POSTIGNUĆA

A. Europa 2020. i Obrazovanje i osposobljavanje 2020.

Politika obrazovanja i osposobljavanja dobila je veći zamah usvajanjem [strategije Europa 2020](#). Dok su sustavi obrazovanja i osposobljavanja primarna odgovornost država članica, EU ima ključnu ulogu u potpori i dopunjavanju napora za poboljšanje i modernizaciju njihovih obrazovnih sustava. U okviru strategije Europa 2020. države članice svake godine dobivaju konkretne smjernice za prioritetne reforme u obliku preporuka za svaku pojedinu državu.

Kada je riječ o obrazovanju i osposobljavanju, u [strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja](#) (ET 2020) navode se instrumenti i uvjeti zajedničkog rada na razini EU-a. Kao dio okvira ET 2020. utvrđena su sljedeća mjerila EU-a za 2020. godinu: (1) najmanje 95 % djece u dobi od četiri godine do početka obaveznog osnovnog obrazovanja mora sudjelovati u predškolskom obrazovanju; (2) udio petnaestogodišnjaka s nedovoljnim vještinama u čitanju, matematici i znanosti trebao bi biti manji od 15 %; (3) udio osoba koje rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje trebao bi biti manji od 10 %; (4) udio osoba u dobi od 30 do 34 godine s visokom stručnom spremom trebao bi biti najmanje 40 %; (5) u prosjeku bi barem 15 % odraslih (u dobi od 25 do 64 godine) trebalo sudjelovati u cjeloživotnom učenju; (6) udio osoba koje su provele neko vrijeme na studiju ili osposobljavanju u inozemstvu trebao bi biti najmanje 20 % za visokoobrazovane osobe te 6 % za osobe u dobi od 18 do 34 godine s početnom strukovnom kvalifikacijom; (7) najmanje 82 % diplomanata (osoba starih od 20 do 34 godine s uspješno završenim višim srednjim ili fakultetskim obrazovanjem) koji su završili obrazovanje prije jedne do tri godine trebalo bi biti zaposleno.

U cilju provedbe politika EU-a u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, Komisija djeluje preko Europskog centra za razvoj strukovnog osposobljavanja (CEDEFOP), jedne od decentraliziranih agencija EU-a.

B. Novi program vještina za Europu

Komisija je 2016. objavila komunikaciju o novom programu vještina za Europu ([COM\(2016\)0381](#)) u kojoj se predlaže deset mjera koje osobama omogućuju da steknu vještine potrebne na tržištu rada i da bolje iskoriste vještine koje već posjeduju kako bi im se pomoglo u pronalasku kvalitetnih poslova. Te mjere uključuju:

- jamstvo za vještine, kojim se niskokvalificiranim odraslim osobama pomaže da steknu minimalnu razinu pismenosti, računanja i digitalne kompetencije;
- reviziju Europskog kvalifikacijskog okvira;
- „Koaliciju za digitalne vještine i radna mjesta”, kojom se promiče suradnja između dionika u području obrazovanja, zapošljavanja i industrije;
- „Plan za sektorsku suradnju u području vještina”, radi poboljšanja prikupljanja i obrade podataka o znanjima i vještinama;

- „Alat za profiliranje vještina državljana trećih zemalja” kako bi se pružila potpora za rano prepoznavanje i profiliranje vještina i kvalifikacija migranata;
- potporu strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, posebno kroz događaje i aktivnosti u okviru Europskog tjedna vještina stečenih u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju;
- reviziju preporuke o ključnim kompetencijama za pomoć većem broju ljudi da steknu osnovne vještine potrebne za rad i život u 21. stoljeću;
- reviziju okvira Europass kako bi se ljudima ponudili bolji i jednostavniji alati za predstavljanje njihovih vještina;
- prijedlog preporuke o praćenju osoba s diplomom kako bi se bolje razumjelo koliko su diplomanti uspješni nakon završenog obrazovanja i osposobljavanja;
- analizu i razmjenu najbolje prakse za upravljanje protokom visoko kvalificiranih i kvalificiranih osoba među državama („protok mozgova”).

C. Predškolsko obrazovanje

Nakon donošenja [europskog stupa socijalnih prava](#) u kojem se naglašava da „djeca imaju pravo na cjenovno pristupačan rani i predškolski odgoj i obrazovanje”, pitanje predškolskog obrazovanja postalo je još važnije. Komisija je u svibnju 2018. usvojila Prijedlog preporuke Vijeća o visokokvalitetnim sustavima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (COM(2018)0271). Prijedlog se temelji na prethodnom radu u tom području, osobito na dokumentu „[Ključna načela okvira kvalitete za rani i predškolski odgoj i obrazovanje](#)” koje je iznijela radna skupina nacionalnih stručnjaka 2014. godine.

D. Europski prostor obrazovanja

Komisija je u svibnju 2018., nakon sastanka u Göteborgu, objavila komunikaciju pod nazivom „Izgradnja snažnije Europe: uloga politika u području mladih, obrazovanja i kulture” COM(2018)0268). U njoj se iznosi vizija izgradnje europskog prostora obrazovanja, uključujući, između ostalog, Prijedlog preporuke Vijeća o promicanju automatskog uzajamnog priznavanja diploma visokog i višeg sekundarnog obrazovanja te ishoda razdoblja školovanja u inozemstvu (COM(2018)0270).

E. Erasmus

[Erasmus+](#) je program EU-a za područje obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta za razdoblje 2014.-2020. Temelji se na prethodnim inicijativama Europske unije kojima se potiče razmjena i razvoj sustava obrazovanja i osposobljavanja te rad s mladima.

Zamišljen je kao program kojim se državama pruža potpora u učinkovitom korištenju potencijala europskog ljudskog i društvenog kapitala te se pritom potvrđuje načelo cjeloživotnog učenja povezivanjem potpore formalnom, neformalnom i informalnom učenju u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih.

U području obrazovanja i osposobljavanja konkretni ciljevi programa Erasmus+ su: (1) povećati razinu ključnih kompetencija i vještina, posebno u pogledu njihove važnosti na tržištu rada i njihova doprinosa socijalnoj koheziji; (2) poticati poboljšanje kvalitete, izvrsnost u inovacijama i internacionalizaciju na razini ustanova za obrazovanje i osposobljavanje; (3) poticati stvaranje i podizanje razine osviještenosti o europskom

prostoru cjeloživotnog učenja koje dopunjuje reforme politika na nacionalnoj razini te poduprijeti modernizaciju sustava obrazovanja i osposobljavanja; (4) unaprijediti međunarodnu dimenziju obrazovanja i osposobljavanja; (5) poboljšati podučavanje i učenje stranih jezika te promicati široku jezičnu raznolikost i međukulturalnu osviještenost u EU-u.

Ambiciozan cilj programa Erasmus+ jest poticati sinergije i uzajamno obogaćivanje u različitim područjima obrazovanja, osposobljavanja i područjima koja se tiču mladih, uklanjati umjetne prepreke između različitih oblika aktivnosti i projekata, poticati nove ideje, privlačiti nove subjekte iz poslovnog svijeta i civilnog društva te poticati nove oblike suradnje. U sektoru obrazovanja riječ je o postizanju tih ciljeva nizom ključnih mjera. Prva ključna mjera odnosi se na mobilnost studenata u visokom obrazovanju te strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, kao i zaposlenika na svim razinama obrazovnog sektora. U drugoj ključnoj mjeri riječ je o partnerstvima, a trećom se podupiru političke reforme.

[Prijedlog Komisije](#) za uspostavu novog programa koji će naslijediti taj program (2021. – 2027.) objavljen je u svibnju 2018. ([COM\(2018\)0367](#)). U njemu se predlaže da se cijeli program nazove samo „Erasmus”. Opća struktura programa nije se znatno promijenila, uključujući tri „ključne aktivnosti” koje su već uspostavljene u okviru programa Erasmus +. Međutim, Komisija predlaže da se u usporedbi s programskim razdobljem 2014. – 2020. proračun udvostruči tako da iznosi 30 milijardi EUR.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Parlament je oduvijek podržavao blisku suradnju među državama članicama u području obrazovanja i osposobljavanja te jačanje europske dimenzije u obrazovnoj politici država članica. On također aktivno sudjeluje u političkom ciklusu povezanom s okvirom ET 2020. te reagira na izvješća sastavljena u tom kontekstu, primjerice [svojom Rezolucijom od 23. lipnja 2016. o daljnjem postupanju u vezi sa strateškim okvirom za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja \(ET 2020.\)](#).

A. Erasmus

Parlament je uspješno radio na osiguravanju povećanja proračunskih sredstava namijenjenih programu Erasmus+ te je 12. travnja 2016. usvojio Rezoluciju o programu Erasmus+ i ostalim mjerama za poticanje mobilnosti u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja – pristup koji se temelji na cjeloživotnom učenju.^[2] U toj rezoluciji Parlament poziva Komisiju, države članice i javna tijela za zapošljavanje da oglašavaju program Erasmus+ i da podižu razinu osviještenosti o njemu i drugim instrumentima usmjerenim na promicanje mobilnosti u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, ponajprije među malim i srednjim poduzećima. U svojoj [rezoluciji od 14. rujna 2017.](#) Parlament je priznao izrazito pozitivne učinke programa Erasmus+. Naglasio je da bi novi program trebao biti otvoreniji i pristupačniji te je skrenuo pozornost na poteškoće povezane s priznavanjem bodova Europskog sustava prijenosa i prikupljanja bodova (ECTS). Pozvao je na uvođenje europske elektroničke iskaznice za studente koja bi studentima omogućila pristup uslugama u cijeloj Europi.

[2]SL C 58, 15.2.2018, str. 65.

Zastupnici su naglasili da je kroz program važno poticati aktivno građanstvo, građansko obrazovanje i europski identitet.

Za sljedeću generaciju programa Erasmus + Parlament je predložio utrostručiti proračun na 41 milijardu EUR, čime će se omogućiti veći broj sudionika i veća uključenost. Prioritet novog programa bit će i strukovne obrazovne razmjene, osobito u pograničnim regijama, te će im se dodijeliti veći proračun.

B. Obrazovanje i zapošljavanje

Odbor za kulturu i obrazovanje (CULT) i Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja (EMPL) sastavili su zajedničko izvješće o vlastitoj inicijativi o komunikaciji Komisije o Novom programu vještina za Europu. Parlament je rezoluciju usvojio [14. rujna 2017.](#) Parlament se zalagao za holistički pristup obrazovanju i razvoju vještina te je pozvao države članice da ne budu usmjerene samo na vještine koje omogućuju zapošljavanje, već i na vještine koje su korisne za društvo. Ostale teme uključivale su sveobuhvatniji pristup usavršavanju vještina migranata, ulaganje u rani i predškolski odgoj i obrazovanje, poticanje prilika za cjeloživotno učenje, ključnu ulogu neformalnog i informalnog učenja te poticanje digitalnih, znanstvenih, tehnoloških, inženjerskih i matematičkih vještina (STEM) te poduzetničkih vještina.

Odbori CULT i EMPL zajedno su izradili zakonodavno izvješće o Komisijinom prijedlogu o ažuriranju okvira Europass. Novi je okvir Europass usvojen 18. travnja 2018 [Odlukom \(EU\) 2018/646](#) Europskog parlamenta i Vijeća.

C. Ostala posebna područja

Parlament također sa zanimanjem prati komunikacije Komisije o posebnim područjima obrazovanja i osposobljavanja. Primjeri uključuju rezoluciju Parlamenta [od 22. listopada 2013. o ponovnom promišljanju obrazovanja](#), [od 15. travnja 2014. o novim tehnologijama i otvorenim obrazovnim resursima](#), [od 8. rujna 2015. o promicanju poduzetništva mladih obrazovanjem i osposobljavanjem](#), [od 12. rujna 2017. o daljnjem akademskom obrazovanju i obrazovanju na daljinu kao dijelu europske strategije cjeloživotnog učenja](#) i [Rezoluciju od 12. lipnja 2018. o modernizaciji sustava obrazovanja u EU-u.](#)

Pierre Hériard
05/2019

